

Vlaamse arbeidsmarkt voor een kantelpunt?

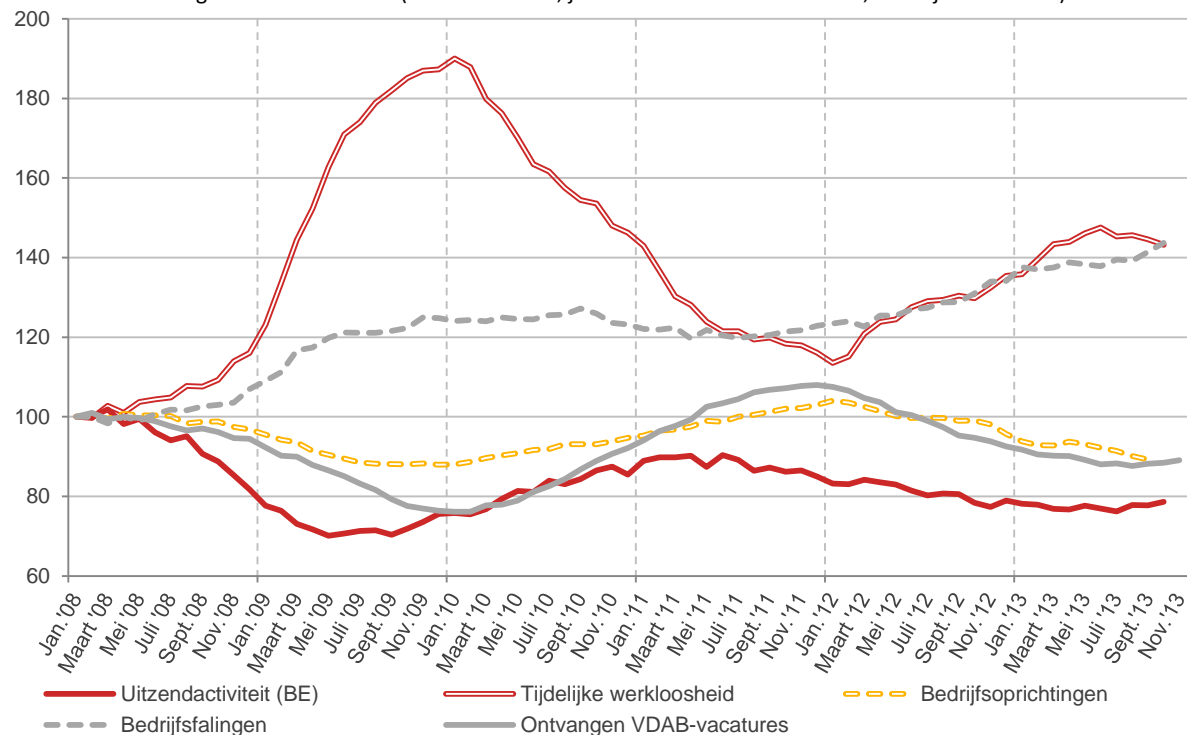
Arbeidsmarktflits 117 | 13 december 2013

Na een lichte opflakking in 2011 geraakte de Vlaamse arbeidsmarkt opnieuw in ademnood. In 2012 zakten de conjunctuurindicatoren terug in het rood en ook in 2013 werd terrein prijsgegeven. Ondanks positieve signalen van een voorzichtig heroplevende economie is het vooralsnog wachten op een echte ommekeer voor de Vlaamse arbeidsmarkt. Vooral de stijgende omvang van de werkzoekendenpopulatie blijft een zorgpunt.

Weinig tekenen van herstel op de Vlaamse arbeidsmarkt

Ondanks een lichte economische groei en een stijgend ondernemers- en consumentenvertrouwen zien we op de Vlaamse arbeidsmarkt – die doorgaans met enige vertraging reageert op conjunctuurschommelingen – voorlopig weinig tekenen van herstel. De tekenen van verbetering die er al zijn, vragen hoe dan ook om bevestiging in de komende weken en maanden. Dit blijkt onder meer uit de recente evolutie van enkele conjunctuurgevoelige arbeidsmarktindicatoren (figuur 1).

Figuur 1. Index van de uitzendactiviteit (België) en trendindex van de bedrijfsoprichtingen, bedrijfsfalingen, tijdelijke werkloosheid en ontvangen VDAB-vacatures (Vlaams Gewest, januari 2008 - november 2013; index jan.'08 = 100)

Noot: Trendindex = index van het trendniveau, dit is het voortschrijdend gemiddelde van de voorbije twaalf maanden
Bron: VDAB, Graydon, Federgon, FOD Economie – Algemene Directie Statistiek (Bewerking Steunpunt WSE)

De trendlijn van het aantal werknemers in *tijdelijke werkloosheid* (fysieke eenheden) begon, na een spectaculaire krimp in 2010 en 2011, in 2012 opnieuw te stijgen. Deze stijging duurde tot juni 2013,

toen een trendniveau van 109 500 werknemers in tijdelijke werkloosheid bereikt werd (voortschrijdend gemiddelde over de voorbije twaalf maanden). De laatste maanden zien we wel een voorzichtige terugval als gevolg van de conjunctuurverbetering en de gunstiger weersomstandigheden (in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar), met in oktober nog 106 200 tijdelijk werklozen. Hoewel dit terug de goede richting lijkt op te gaan, zijn dat er wel nog 22 000 meer dan begin 2012. Bovendien is deze terugval ook deels te verklaren door de verstrengde toepassingsvoorwaarden van het stelsel van tijdelijke werkloosheid (met de invoering van een responsabiliseringsbijdrage).

Eveneens in de *uitzendactiviteit* zien we een pril herstel in de recentste cijfers, maar ook hier lijkt het nog te vroeg om te spreken van een echte kentering en blijft het niveau van de uitzendactiviteit nog relatief laag. Niettemin zouden beide tendensen de voorbode kunnen zijn van een geleidelijk toenemende herstelbeweging.

Ook de recente stijgende trend van het aantal *ontvangen vacatures* bij VDAB is hoopvol. Na een heropleving eind 2011, liep vanaf 2012 het aantal VDAB-vacatures terug, tot een trendniveau van 20 800 ontvangen vacatures in augustus 2013. De laatste maanden steeg dit opnieuw lichtjes tot 21 100 vacatures in november 2013.

Anderzijds ziet het ernaar uit dat het water bij heel wat bedrijven tot aan de lippen is gestegen en dat stelsels als tijdelijke werkloosheid of andere (crisis)maatregelen niet veel soelaas meer bieden. De trendlijn van de *bedrijfsfalingen* in Vlaanderen gaat dan ook al sinds de tweede helft van 2011 in stijgende lijn. In oktober bereikte deze indicator een trendniveau van 471 falingen (op maandbasis), een niveau dat 44% hoger lag dan dit van voor de crisis (begin 2008). Daarbij komt dat de trendlijn van de *bedrijfsoprichtingen* – voor de meerderheid eenmanszaken – verder naar beneden dook tot een nieuw (voorlopig?) ‘diepterecord’ in september 2013.

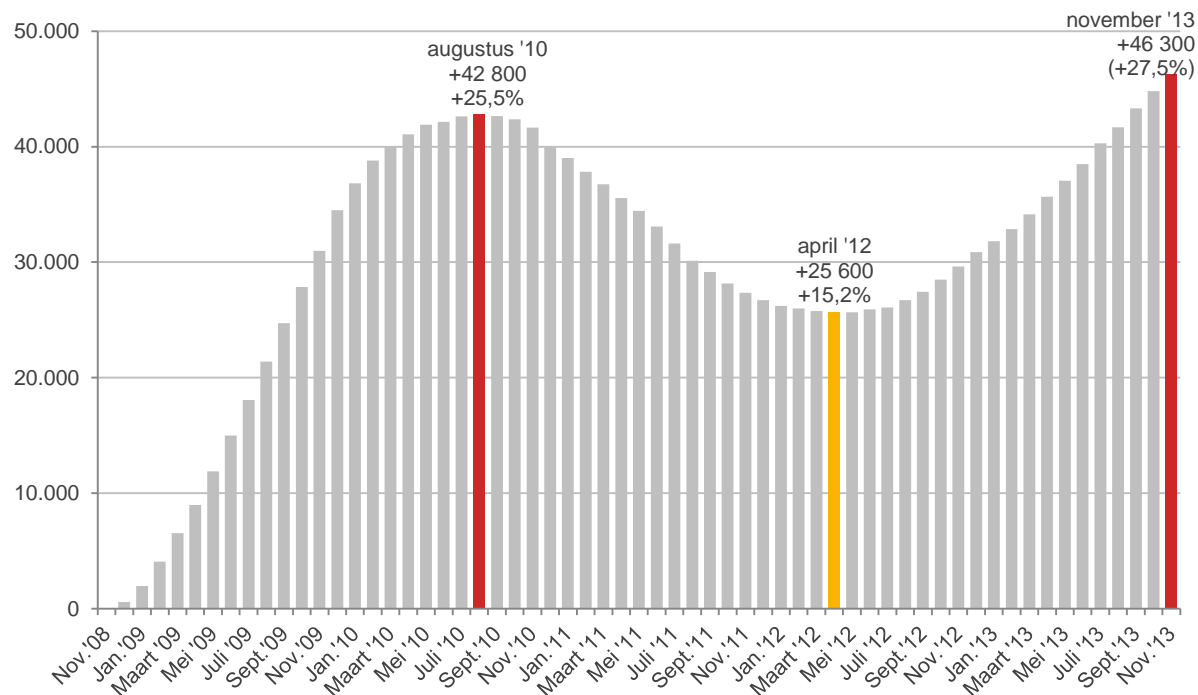
Werkloosheidskloof groeit verder aan

Zorgwekkend is ook de blijvende aangroei van de Vlaamse werkzoekendenpopulatie. Het aantal niet-werkende werkzoekenden bereikt de laatste maanden recordhoogten, wat zich vertaalt in een continu toenemende werkloosheidskloof: dit is het ‘surplus’ aan werkzoekenden ten opzichte van het precrisisniveau in oktober 2008. Op dat moment werden 168 300 niet-werkende werkzoekenden (nwwz) geteld (trendniveau).

Met het uitbreken van de economische crisis ging de Vlaamse werkloosheid vervolgens fors de hoogte in. In augustus 2010 werden reeds 211 100 nwwz geteld en bereikte de werkloosheidskloof een eerste top (figuur 2). Er werden liefst 42 800 nwwz meer geteld dan voor de crisis (+25,5%). In de daaropvolgende maanden werd de werkloosheidskloof maand na maand afgebouwd tot een surplus van 25 600 werkzoekenden in april 2012 (193 900 nwwz; +15,2%). Daarna begon de werkloosheid echter opnieuw te stijgen en evolueerden we naar een tweede (voorlopige) top die zelfs de eerste oversteeg. In november 2013 lag het trendniveau van het aantal niet-werkende werkzoekenden met 214 600 nwwz op het hoogste niveau sinds jaren. Dit zijn 46 300 nwwz meer dan voor de crisis

(+27,5%). Bovendien verwacht het Federaal Planbureau ook in 2014 nog een verdere toename van de werkloosheid (in België). Zelfs bij een sterkere opleving van de conjunctuur en een herneming van de werkgelegenheidsgroei tijdens de volgende maanden, zal de strijd tegen de werkloosheid een belangrijke prioriteit blijven op de Vlaamse arbeidsmarkt anno 2014.

Figuur 2. Werkloosheidskloof ten aanzien van het precisisniveau in oktober 2008 (Vlaams Gewest; november 2008 - november 2013)

Noot: De cijfers vanaf 2012 werden herraamd volgens de oude registratiemethodologie van VDAB (met vervroegde uitschrijving van uitzendkrachten uit de werkloosheid), zodat een coherente reeks behouden blijft

Bron: VDAB (Bewerking Steunpunt WSE)

Meer lezen?

Meer analyses over de recente ontwikkelingen op de Vlaamse arbeidsmarkt zijn te lezen in de jaarlijkse trendrapportage van het Steunpunt Werk en Sociale Economie en het Departement Werk en Sociale Economie, te raadplegen in [Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt WSE, 23\(4\)](#).

Wouter Vanderbiesen

Steunpunt Werk en Sociale Economie